

Una atenció serena: les obres de misericòrdia espirituals

Les obres de misericòrdia
espirituals atenen la fam i la
set, a la nuesa i el
desempament, la malaltia i la
captivitat que experimenta, en
tantes formes diverses, el cor
humà.

20/09/2016

L'Església té la saviesa d'una mare
bona, que sap què necessiten els fills

per créixer sans i forts, en el cos i en l'esperit. Amb les obres de misericòrdia, ens convida a descobrir sempre de nou que tant el cos com l'ànima dels nostres germans els homes necessiten de cures, i que Déu ens confia a cadascun aquesta custòdia atenta. «L'objecte de la misericòrdia és la mateixa vida humana en la seva totalitat. La vida mateixa quant a "carn" està famolenca i assedegada, necessitada de vestit, sostre i visites, així com d'un enterrament digne, cosa que ningú no pot donar-se a si mateix (...). La nostra vida mateixa, quant a "esperit", necessita ser educada, corregida, animada, consolada (...). Necessitem que altres ens aconsellin, ens perdonin, ens aguantin i preguin per nosaltres»[1].

Considerem les obres espirituals, que atenen la fam i la set, la nuesa i el desemparament, la malaltia i la captivitat que experimenta, en tantes

formes diverses, el cor humà: formes de mendicitat espiritual que ens afecten a tots, i que descobrim també, si no ens adormim, al nostre voltant[2]. Fins i tot amb el pes que portem a les esquenes, Déu espera que el nostre cor es commogui com el seu, que no s'insensibilitzi davant les necessitats dels altres. **«Enmig de tant egoisme, de tanta indiferència —cadascú a la seva! —, recordo aquells ruquets de fusta, forts, robusts, trotant damunt una taula... —Un d'ells va perdre una pota. Però continuava endavant, perquè es repenjava en els altres.»**[3]

La misericòrdia de cada dia

Sant Josepmaria recordava en una ocasió l'alegre experiència de la generositat cristiana, confirmada al llarg dels anys: **«conec milers de casos d'estudiants (...) que han renunciat a construir-se llur petit**

món privat, donant-se als altres mitjançant un treball professional, que procuren fer amb perfecció humana, en obres d'ensenyança, d'assistència, socials, etc., amb un esperit sempre jove i ple d'alegria»[4] . On hi ha un cristià que es reconeix «com marcat a foc per aquesta missió d'il·luminar, beneir, vivificar, aixecar, guarir, alliberar», trobem «la infermera d'ànima, el docent d'ànima, el polític d'ànima, aquests que han decidit a fons ser amb els altres i per als altres. Però si un separa la tasca d'una banda i la privacitat per una altra, tot esdevé gris i estarà permanentment buscant reconeixements o defensant les seves pròpies necessitats»[5]. ***«Homes, tots nosaltres, i tots fills de Déu, no podem concebre la nostra vida com la delerosa preparació d'un brillant currículum, d'una lluïda carrera»[6]***. És lògic que ens il·lusionem amb els horitzons que

s'obren davant nostre en la feina;
aquesta il·lusió, però, si no vol ser
deliri - «vanitat de vanitats»
(*Eclesiastès* 1,2) -, ha d'estar
inspirada per la passió d'il·luminar
les intel·ligències, pacificar les
tensions, confortar els cors.

Tots incidim d'una manera o altra en
la cultura i en l'opinió pública: no
només els escriptors, els professors o
els professionals de la comunicació.
Cadascú a la seva manera pot fer
molt per «ensenyar a qui no sap»,
«donar bon consell a qui ho
necessita» i «corregir a qui
s'equivoca»: als qui són víctimes, fins
i tot sense saber-ho, de la
superficialitat o de les ideologies; als
qui tenen set de saber, de beure de
les fonts de la saviesa humana i
divina; als qui no coneixen Crist, **«ni
li han vist la bellesa del rostre, ni
en saben la meravella de la
doctrina»**[7]. L'esforç per pensar la
fe, de manera que es percebi la

resplendor de la veritat; la disposició a complicar-se la vida organitzant mitjans de formació en els contextos més diversos; la il·lusió per donar forma cristiana a la pròpia professió, purificant-la d'abusos i obrint-li horitzons; l'interès dels professors per fer créixer els alumnes; la iniciativa per orientar amb l'experiència els qui s'obren pas al món professional; la disposició a ajudar o aconsellar els col·legues en les dificultats; el suport als joves que no es decideixen a formar una família a causa de la precarietat de les condicions de treball; la noblesa i la valentia de «corregir qui s'equivoca»... Aquestes, i altres actituds que van molt més enllà d'ètiques minimalistes, donen forma a la misericòrdia ordinària que Déu demana als cristians del carrer.

Encara que sens dubte convé donar vida a projectes allà on tinguem possibilitat de donar un cop de mà, el

terreny habitual de la misericòrdia són els dies de cada dia de la feina regida per la passió d'ajudar: què més puc fer? A qui més puc implicar? Tot això és misericòrdia en acte, sense horaris, sense càlculs: «una misericòrdia dinàmica, no com un substantiu cosificat i definit, ni com a adjectiu que decora una mica la vida, sinó com a verb -misericordiar i ésser misericordiat»[8].

Fer costat en la debilitat de l'altre

Aquest binomi –misericordiar i ésser misericordiat- es fa ressò de la benaurança més específica d'aquest any jubilar: «*Feliços els compassius: Déu se'n compadirà!*» (Mt 5,7): s'obrirà pas en ells la misericòrdia, perquè en donar-la rebran de dalt. El geni de Shakespeare ho va sintetitzar així: «La misericòrdia no és obligatòria; cau com la dolça pluja del cel a la terra que és sota ella. És

una doble benedicció: beneeix qui la concedeix i qui la rep»[9].

Als compassius, doncs, el Senyor no els promet només clemència i comprensió al final dels dies, sinó també una mesura generosa de dons -el cent per u (Mt 19, 29) - per aquesta vida: el misericordiós percep més intensament com Déu el perdona i el comprèn; s'alegra alhora perdonant i comprenent, encara que faci mal; i experimenta també l'alegria de veure com la misericòrdia de Déu es contagia, a través d'ell, als altres.

«Perquè allò que sembla absurd en l'obra de Déu és més savi que la saviesa dels homes, i allò que sembla feble en l'obra de Déu és més fort que no pas els homes» (1 Co 1,25). Quan ofeguem el mal amb abundància de bé; quan evitem que la duresa dels altres ens endureixi el cor, i no responem a la fredor amb més fredor; quan ens resistim a bolcar sobre els qui ens envolten les nostres

dificultats; quan ens esmercem per sobreposar-nos a la nostra susceptibilitat i al nostre amor propi, aleshores lluitem **«les lluites de Déu (...). No hi ha més remei que prendre amb obstinació aquesta bellíssima guerra d'amor, si de veritat volem assolir la pau interior, i la serenitat de Déu per a l'Església i per a les ànimes»**[10].

Una altra de les obres de misericòrdia espirituals consisteix a «patir amb paciència els defectes dels altres». No es tracta només de no posar en evidència l'altre, de no assenyalar-lo amb el dit: la misericòrdia embolcalla la debilitat de l'altre, com els fills de Noè[11], encara que en donar-li suport noti «l'olor» dels seus defectes. Una misericòrdia distant no seria misericòrdia. «L'olor de ovella»[12]- perquè tots en l'Església som «ovella i pastor»[13] - no sol ser agradable, però exposar-se a ell és un sacrifici

que, realitzat sense escarafalls, sense que es noti, té un aroma molt agradable a Déu: el *bonus odor Christi*[14]. « *Quan dejunis, perfuma't el cap i renta't la cara, perquè els altres no vegin que dejunes, sinó tan sols el teu Pare, present en els llocs més amagats*» (Mt 6,17-18).

La misericòrdia inverteix una fàcil tendència a ser exigents amb els altres i transigents amb nosaltres mateixos. Descobrim llavors sovint que allò que ens semblava un defecte era simplement una etiqueta que havíem posat a l'altre, potser per un episodi aïllat, o per una impressió a la qual havíem donat massa importància; un «judici sumari» que va cristal·litzar, i que ens impedeix de veure'l com és, perquè percebem només aquesta cara negativa, aquest tret inflat pel nostre amor propi. La misericòrdia de Déu ens ajuda a evitar i, si s'escau, aixecar aquests dictàmens severs, dels quals a

vegades no som massa conscients. També aquí regeix aquella sentència tan sàvia de Tertullià que «deixen d'odiar els qui deixen d'ignorar, *desinunt odisse qui desinunt ignorare*»[15]. Un repte de la misericòrdia quotidiana, doncs, és conèixer millor els qui ens envolten, i evitar etiquetar-los: pares, fills, germans; veïns, col·legues... A més, quan comprenem una persona, quan no desesperem d'ella, l'ajudem a créixer; i en canvi, la fixació en les insuficiències produeix una tensió, un engarrotament amb el qual difícilment brolla el millor de cada un. Tota la nostra relació amb els altres, especialment en la família, ha de ser «un" pasturatge" misericordiós»: sense paternalismes, «cada un, amb cura, pinta i escriu en la vida de l'altre».[16]

Cal també misericòrdia per portar sense ressentiment la duresa amb la qual els altres a vegades puguin

tractar-nos. No és fàcil estimar quan un rep guitzes o indiferència, però *«si només saludeu els vostres germans, què feu d'extraordinari? No fan el mateix els pagans?»*(Mt 5,47).

L'aire cristià no es caracteritza només per la mútua comprensió sinó també per la disposició a reconciliar-nos quan hem fallat o quan ens tracten amb desdeny. L'actitud sincera de «perdonar les ofenses» és l'única via per trencar les espirals d'incomprensió que veiem alçar-se al nostre voltant i que són, gairebé sempre, espirals de desconeixement mutu. No és aquesta una actitud idealista per a ingenus que no estan en contacte amb la mesquinesa o amb el cinisme, sinó *«força de Déu»* (1 Co 1, 19): una brisa suau, capaç d'esfondrar les estructures més imponents.

Enviats a consolar

«Beneït sigui el Déu i Pare de nostre Senyor Jesucrist, Pare entranyable i Déu de tot consol. Ell ens conforta en totes les nostres adversitats, perquè nosaltres mateixos, gràcies al consol que rebem de Déu, sapiguem confortar els qui passen alguna pena» (2Co 1,3-4). El cristià pateix com els altres homes; pateix de vegades més per les incomprensions o per les dificultats que li crea la fidelitat a Déu[17]; però alhora els patiments se li fan més lleugers, perquè té el consol del Pare.

«Aquesta és la teva seguretat, el lloc on fondejar: hi pots llençar l'àncora, passi el que passi en la superfície d'aquest mar de la vida. I trobaràs alegria, fortitud, optimisme, victòria!»[18]. El consol que Déu ens dona ens fa capaços de consolar; ens envia al món a consolar, perquè «la nostra tristesa infinita només es cura amb un amor infinit »[19].

Per «consolar el qui està trist» cal aprendre a llegir les necessitats dels altres. Hi ha persones que estan tristes perquè experimenten ***«l'amargor que prové de la soledat o de la indiferència»***[20]; altres perquè estan sotmeses a molta tensió i necessiten descansar: es tractarà d'acompanyar-los i, de vegades, d'ensenyar-los a descansar, perquè mai no van aprendre aquest art. Un bon fill de Déu procura emular la tasca discreta del veritable Defensor, «descans a la feina, alleujament en la calor, consol en el plor»[21]: atendre els altres sense fer-los notar que els dediquem temps, sense que tinguin la impressió que els concedim audiència, o que els gestionem. «Estem parlant d'una actitud del cor, que viu tot amb atenció serena, que sap ser plenament present davant d'algué sense estar pensant en allò que ve després, que es viu cada moment com a do diví que ha de ser plenament viscut»[22]. Un fill de Déu

camina per l'existència amb la convicció profunda que «cada persona és digna del nostre lliurament»[23]: el somriure, la disposició a ajudar, l'interès veritable pels altres, també per aquells a qui ni tan sols coneixem , poden canviar-los el dia, i de vegades la vida.

Amb tots, coneguts i desconeguts, la nostra misericòrdia trobarà un «canal ample, tranquil i segur»[24] en la pregària: «Intercedir, demanar en favor d'un altre, és, des d'Abraham, propi d'un cor d'acord amb la misericòrdia de Déu»[25]. Per això, l'Església ens encoratja a «pregar a Déu per vius i difunts». Una de les nostres alegries al cel serà descobrir el bé que va fer a tantes persones una brevíssima oració enmig de l'enrenou del trànsit o del transport públic, de vegades potser com a resposta misericordiosa a un gest poc amable; l'esperança que Déu va inspirar, per la nostra intercessió,

als que patien per qualsevol motiu; el consol que van rebre vius i difunts pel nostre record -memento- a la Santa Missa, ficats en la pregària de Jesús al Pare, en l'Esperit Sant.

Acabem així aquest breu recorregut per les obres de misericòrdia, que són en realitat «infinites, cadascuna amb el segell personal, amb la història de cada rostre. No són només les set corporals i les set espirituals en general. O més aviat, aquestes, així numerades, són com les matèries primeres -les de la vida mateixa-: quan les mans de la misericòrdia les toquen i les modelen, cadascuna esdevé una obra artesanal. Una obra que es multiplica com el pa en les cistelles, que creix desmesuradament com la llavor de mostassa»[26].

Carles Ayxelà

[1] Francesc, *3a meditació, Jubileu dels sacerdots*, 2-VI-2016.

[2] El Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica les enumera així: ensenyar a qui no sap; donar bon consell a qui ho necessita; corregir a qui erra; perdonar les injúries; consolar el trist; patir amb paciència els defectes dels altres; pregar a Déu per vius i difunts.

[3] Sant Josepmaria, *Forja*, 563.

[4] Sant Josepmaria, *Converses*, 75.

[5] Francesc, Ex. Ap. *Evangelii gaudium* (24-XI-2013), 273.

[6] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, 76.

[7] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, 179.

[8] Francesc, *1a meditació al Jubileu dels sacerdots*, 2-VI-2016.

[9] W. Shakespeare, *El mercader de Venècia*, Acte IV, Escena I. Cfr. Francesc, *Missatge per a la 50 Jornada Mundial de les comunicacions socials*, 24-I-2016.

[10] Sant Josepmaria, *Apunts presos d'una meditació, II-1972*, citat a *És Crist que passa*, Edició crítica històrica preparada per Antonio Aranda, Rialp 2013, 8d.

[11] Cfr. Gn 9,22-23.

[12] Francesc, *Homilia*, 28-III-2013.

[13] Cfr. Xavier Echevarría, *Carta Pastoral*, 1-VIII-2007.

[14] Cfr. 2 Cor 2,15.

[15] Tertulià, *Ad Nationes*, 1, 1. També Sant Agustí aborda aquesta qüestió a *In Evangelium Ioannis Tractatus*, 89 i 90.

[16] Francesc, Ex. Ap. *Amoris Laetitia* (19-III-2016), 322.

[17] Els salms es fan ressò amb freqüència d'aquesta dificultat del creient. Cfr. *Saber quin és???* Sal 42 (41), 10-12; 44 (43), 10-26; 73 (72).

[18] Sant Josepmaria, *Via Crucis*, VII estació, 2.

[19] Francesc, *Evangelii Gaudium*, 265.

[20] Sant Josepmaria, *Discurs a la inauguració del Centre ELIS*, 21-XI-1965 (a *Josepmaria Escrivà de Balaguer i la universitat*, Pamplona, Eunsa 1993, 84).

[21] *Missal Romà*, Pentecosta, Seqüència Veni Sancte Spiritus.

[22] Francesc, enc. *Laudato si'* (24-V-2015), 226

[23] Francesc, *Evangelii Gaudium*, 274.

[24] Sant Josepmarai, *Amics de Déu*, 306.

[25] *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2635.

[26] Francesc, *3a meditació, Jubileu dels sacerdots*, 2-VI-2016. Cfr. Mt 13,31-32; 14,19-20.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/una-
atencio-serena-les-obres-de-
misericordia-espirituals/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/una-atencio-serena-les-obres-de-misericordia-espirituals/) (09/08/2025)